

REFERAT FRA 1. MØDE I ADGANGS- NETVÆRKET, 28.5.2026

DAGSORDEN

- 10:00-10:15: Ankomst + kaffe
- 10:15-10:45: Velkommen og præsentation af idéen bag netværket (Nicolai Eberholst, Gribskov og Eva Greve Mortensen, København)
- 10:45-11:30: Åben debat: Hvad vil I have ud af netværket?
- 11:30-12:00: Oplæg om god kommunikation og svarbreve (Sprogforsker Lene Rotne)
- 12:00-12:45: Frokost
- 12:45-13:30: Gruppearbejde om tvister i adgangsarbejdet + opsamling
- 13:30-13:45: Oplæg om §§ 39 a og 39 b (Nicolai Eberholst, Gribskov)
- 13:45-14:00: Videre forløb + tak for i dag

VELKOMST

Eva (København) og Nicolai (Gribskov) beskrev forhistorien for Adgangsnetværket.

Idéen stammer fra oktober 2025, da flere arkiver deltog i konferencen for “Retten til egen Historie”. Her oplevede vi, at når tidligere anbragte søger aktindsigt, så får de vidt forskellige oplevelser fra de forskellige kommuner. Det vil vi gerne gøre bedre.

Netværket prøver at favne hele adgangsområdet - ikke kun anbringelsessager, men alle former for adgangs- og egenaces-sager.

En del af årsagen til sagsbehandling kan variere meget fra arkiv til arkiv og fra kommune til kommune, skyldes den lovændring fra 2021, som indførte Kapitel 7a (Ret til indsigt i egne personoplysninger). Denne lovændring går lidt i konflikt med den gældende lovgivning, og her 5 år senere hersker der stadig en del tvivl om, hvordan vi fortolker loven. Kommunale jurister har sjældent stort kendskab til arkivloven, og fortolkning ligger tit hos arkivarerne selv. Derudover mangler der vejledning oppefra, fx fra Rigsarkivet via tilgængelighedsrapporterne, som desværre ikke er blevet lavet siden 2020, før lovændringen trådte i kraft.

Tvivelsspørgsmål:

- Hvornår skal der ekstraheres?
- Hvornår skal der anmodes om samtykke?
- Hvem har afgørelseskompetencen?

En anden ting som netværket kan belyse i fremtiden er samspillet mellem arkiverne og forvaltningen - hvad er aktindsigt efter hvilken lovgivning, hvem streger, hvem svarer borgeren, hvem gør hvad i rejsen. Forvaltningen giver svar på arkivets arbejde.

Til sidst ønsker vi også at netværket kan bidrage til bedre kommunikation med borgerne.

ÅBEN DEBAT: HVAD HAR I BRUG FOR?

Herefter blev der lagt op til en mere åben diskussion om hvad netværkets funktion og hvad medlemmerne vil have ud af det.

Der blev spurgt til mulighederne for automatiske løsninger til fremsøgning af arkivalier samt ekstrahering. Det blev nævnt at København Kommune havde forsøgt med en automatiseret løsning (robot) "Albert-Aktindsigt". Der blev lavet rapport over projektet med erfaringerne, samt en forklaring på hvorfor løsningen ikke længere er i brug. Odense nævnte, at de låner kommunens aktindsigts-modul som kan automatisere overstregninger af fx cpr-numre og navne, hvorefter arkivet tjekker manuelt, hvilket letter arbejdet. Rigsarkivet nævnte, at de løbende undersøger automatiske løsninger, men med disse forsvinder konteksten, og det er svært uden menneskelig gennemgang. Problemer opstår også, når materialet kan indeholde håndskrevne noter m.m. som stadig må håndteres manuelt.

Der blev spurgt ind til hvor meget forskellige arkiver ekstraherer? Hvad er det for nogle personlige oplysninger, der skal ekstraheres? Hvem har afgørelseskompetencen? Måske ligger det ikke hos os?

Der blev spurgt ind til hvordan vi definerer begæring fra borgere som søger 'Alt om mig'? Hvad må man stille af mod-spørgsmål til borgere?

ALT OM MIG - kun registreret i kontakten med kommunen - ift., hvor skal man lede? Identifikationskrav m.m. Hvordan har man en god dialog med borgeren om hvad det egentligt er de ønsker at vi finder frem til dem?

Det blev også nævnt af flere, at der burde komme noget oppefra (Rigsarkivet, Datatilsynet, Kulturministeriet) i form af vejledninger, en betænkning - måske mest af alt en ny arkivlov. ODA nævnte at man har prøvet, og at det ville være bedst at \$7 arkiverne, Rigsarkivet, ODA og Datatilsynet står sammen for at kunne råbe politikerne op, men at vi også må gøre noget indtil da.

Til sidst blev der snakket om, at arkiverne også kan hjælpe forvaltningerne med at blive bedre til at journalisere, fx gennem undervisning i god journaliseringsskik, samt at der bliver lavet ordentlige arbejdsgange imellem forvaltning og arkiv, så

kommunen taler med én stemme, når der kommunikeres med borgeren.

OPLÆG OM GOD KOMMUNIKATION OG SVARBREVE (ved LENE ROTNE)

Sprogforsker Lene Rotne (Virksomhedspraktikant hos Gribskov Arkiv) holdt et oplægget: ““Tak for din ansøgning om aktindsigt” - Processen med at skrive et følgebrev fra Gribskov Arkiv”

I Gribskov Kommune er det forvaltningen, der har borgerkontakten, når der søges aktindsigt. Derfor har vi arbejdet på at lave et følgebrev til forvaltningen og Lenes undersøgelse handler om, hvordan vi bedst kommunikerer til borgerne, når vi ikke har den direkte kontakt som arkiv.

Lene har arbejdet med et brev til særligt sårbare borgere og testet udkastet til følgebrevet med tidligere anbragte. Arbejder mod mistilliden til 'systemet' = kommunen.

(Slides fra oplægget vedlægges)

GRUPPEARBEJDE OM TVISTER I ADGANGSOMRÅDET

Deltagerne blev inddelt i grupper og fik udleveret fire spørgsmål til diskussion.
(Spørgsmålene vedlægges)

Under den efterfølgende opsamling drøftede vi:

spm. 1 - Registre

- Der er ikke bred enighed om definitionen af “register”.
- Datatilsynet har ikke været helt klare på det tidligere.
- Der er både papir registre og digitale registre
- Man kan argumentere for at alt er i et register.
- Ting, der er behandlet i et udvalg, som ikke er søgbart på enkeltpersoner kan siges IKKE at være et register

Spm. 2 - Hvad er forskellen på 39a + 39b

- Papir eller digitalt
- For nogen er alt 39 a mens 39 b kan virke overflødig.

Spm. 3 - Ekstrahering og Vilkår

- Nogle ekstraherer meget lidt.
- Nogle ekstraherer selv, mens hos andre er det forvaltningen som gør det.
- Arkiverne har ikke kontrol med, om borgerne følger vilkårene. Hvis skyld er det, hvis en borger alligevel kontakter en sagsbehandler, der er nævnt i sagen?
- Forvaltningen har fagkompetencen til at ekstraherer

- Vi skal være konsekvente, for nogle gange sammenligner borgerne hvad de får.
- Vilkår skal være efterlevelige - hvad er det for nogle oplysninger, som borgerne sidder med? Vi skal sætte os i deres sted.
- Det kommer meget an på sagstypen.
- Rigsarkivet er begyndt at både ekstrahere OG lave Vilkår. Rigsarkivet foreslår, at man skal prøve med vilkårene først, før man ekstraherer. Det blev også påpeget at der er mange hensyn vi skal tage højde for, som ikke står i arkivloven, men i anden lovgivning.

Spm. 4 - enkeltpersoners private forhold

- Arkivloven giver ikke svar - noget der giver mening er resortspecifikke område. Penge til juridisk bistand - sundhedsoplysninger, hvad står der er i sundhedsloven. Kan vi verificere, hvad der er står i den gældende lovgivning?
- To steder, hvor der omtales enkeltpersoners private forhold - men det står forskelligt fra sted til sted. Hvor vigtigt er det, at vi skelner mellem det ene og det andet?

OPLÆG OM FORSKELLEN PÅ § 39 a OG § 39 b (ved NICOLAI EBERHOLST)

Nicolai (Gribskov) holdt et oplæg om forskellen på § 39 a og § 39 b med udgangspunkt i lovens ordlyd og forarbejder. Det konkluderedes at man kan forstå lovgivningen på 3 forskellige måder, men uden en klar afklaring (eller en ny arkivlov) er det svært at sige hvilken en er mest rigtig.

(Slides fra oplægget vedlægges)

Rigsarkivet nævnte at de mest arbejder efter nr. 1 (39 a er digitalt, mens 39 b er papir), men alle 3 fortolkninger kan være rigtige.

Arkiver arbejder efter loven, men fortolker den også selv og arbejder efter den i vores egne kommuner alt efter vores egen praksis.

VIDERE FORLØB

Vi besluttede at holde 2 netværksmøder om året (et fysisk og et digitalt)

Medlemmerne opfordres til at skrive til Nicolai (nicoe@gribskov.dk) med forslag til fremtidige oplæg og fokusområder.

Vi diskuterede en arbejdsgruppe som kunne arbejde med et udkast til en forståelse af arkivloven på området, med henblik på at få en jurist til at se på det. Nicolai opfordrede til at interesserede medlemmer skriver til ham.